

Նորին Սիմեոնի քարոզ ի սուրբ Ստեփաննոս: Ի բանն թէ՛ եթէ ոք զիս պաշտեցէ,
զկնի իմ եկեցէ.

Հարազատ որդւոյ է յատկութիւն զնմանութիւն հօրն բերել յինքն: Հաւատարիմ զինուորի է զկնի զօրագլխօք հետեւիլ: Եւ իմաստուն ծառայի է զկամս տեսն իւրոյ պաշտել եւ կատարել: Այսօր հարազատ որդին Յիսուս զնմանութիւն նորին ի յինքն բերելով յանձն էառ զխաչն եւ զնաց առ հայր եւ վարդապատն իւր լսելով զձայն նորա թէ՛ եթէ ոք զիս պաշտեցէ, զկնի իմ եկեցէ, եւ որ կամիցի զկնի իմ գալ, ուրացի զանձն, առցէ զխաչ իւր եւ եկեցէ: Այսօր հաւատարիմ զինուորն սուրբ Ստեփաննոս դիմելով համարձակ ի մարտ ընդ թշնամւոյն՝ եւ յաղթելով զնա ընթացաւ զկնի զօրագլխոյն Յիսուսի, վասն որոյ եւ պսակելով ի նմանէ բազմեցաւ ընդ յաջմէ նորա, լսելով թէ՛ հայեցարուք ի զօրագլուխն հաւատացելոց Յիսուս, որ փոխանակ մխիթարութեանն, որոյ առաջի կայր, յանձն էառ զխաչ եւ այլն: Այսօր իմաստուն ծառայն սուրբ Ստեփաննոս ըստ յամենայնի պաշտելով զտեսն իւր կամակատար եղեւ նմա, վասն որոյ եւ տէրն հօտին կանգնեալ փառաւորէր զնա: Ուստի ուր հայրն իւր, անդ եւ որդին, ուր զօրագլուխն՝ անդ եւ զինուորն, ուր տէրն անդ եւ ծառայն պատուեցաւ եւ փառաւորեցաւ: Ըստ այնմ թէ՛ եթէ ոք պաշտեցէ, զկնի իմ եկեցէ, ուր եսն եմ եւ նա: Արդ՝ այս հարազատ որդիս եւ այս իմաստուն զինուորս սուրբ Ստեփաննոս իւրով հատկութեամբն ոչ միայն զինքն պսակել փառաւորեաց եւ ուրախացոյց, այլեւ զՔրիստոս զտէր եւ զվարդապետն իւր, եւ զեկեղեցի նորին զդասս հրեշտակաց, զադամ եւ զբոլոր ծնունդս նորա ուրախացոյց եւ փառաւորեաց: Քանզի պսակ կոչի անունն, վասն որոյ ամենեցունց եղեւ պսակ եւ ուրախութիւն: Վասն որոյ շարականն ասէ. նահատակք բարի եղեր այսօր ի միջի մերում, այսինքն՝ շնորհ իմն բարեգոյն եւ զանլուր հանդէսս յօրինեցեր եւ իբրեւ զաննման ծաղիկ իմն փայլեցար յաշխարհի եւ զամենեսեան ուրախացուցեր: Քանզի Քրիստոս խաչեցաւ եւ է հեղ զարիւն իւր վասն մեր, եւ զմեզ յայն հարւիրեաց ասելով. եթէ ոք զիս պաշտեցէ, զկնի իմ եկեցէ, այսինքն՝ ես արեամբ զնեցի զձեզ, եւ դուք եկեսջիք զկնի իմ, եւ ապա ուր եսն եմ, եւ դուք ըստ յիս իցէք յիմ արքայութիւնն: Մինչեւ ցայսօր Քրիստոս մնայր ակնադետ եւ սպասեր թէ արդէօք գտանիցի ոք ի մարդկանէ լսող ձայնի իմում, մի՛ գուցէ ընդուայն եղեւ հեղումն արեան իմոյ:

Ահա քան զամենայն սուրբն Ստեփաննոս յառաջ լուաւ եւ արդիւնաւորս արար զարիւնն Քրիստոսի, ապա եւ այլքն հետեւեցան: Քանզի սա Քրիստոսի հետեւեցաւ եւ այլքն սմա: Սա բաց ի Քրիստոսէ ոչ ունէր զայլ օրինակ եւ ոչ ոք էր վասն անուանն Քրիստոսի հեղել զարիւնն, վասն որոյ սա եղեւ կամուրջ, օրինակ եւ Առաջնորդ ամենայն նահատակաց, որք վասն Քրիստոսի հեղին զարիւնս իւրեանց: Որպէս ասէ շարականն, ճանապարհ վկայից յետ Քրիստոսի գտար: Ապա յիրաւի ասի փառք եւ պսակ եւ ուրախութիւն Քրիստոսի եւ նորին մարդեղութեանն եւ խաչելութեանն: Նահատակ բարի եղէր: Դարձեալ Առաջինն ադամ ի ծնանիլն զառաջին անդրանիկ որդին, ուրախացեալ ասաց, ստացայ մարդով: Այսպէս եւ Երկրորդս ադամ Քրիստոս ի սա ուրախացեալ ասաց ստացայ զառաջին եւ զանդրանիկ զաւակ մարդեղութեամբս իմով: Դարձեալ Քրիստոս ստացաւ զաշխարհս իբրեւ զայգի, եւ ի նմա տնկեաց զխաչն զոր եւ ոռոգեաց արեամբն իւրով, յորմէ սպասէր առնուլ զպտուղ: Ահա այսօր նախապէս խայծեաց վաղահաս պտուղն Ստեփաննոս, ի խաչին տնկեալ. վասն որոյ է ուրախութիւն Քրիստոսի: Դարձեալ եղեւ սուրբն Ստեփաննոս ուրախութիւն եւ պսակ եկեղեցւոյս Քրիստոսի որ է հարսն նորին: Քանզի այգեաց եւ ծառոց ուրախութիւնն եւ պսակն է պտղաբերութիւնն, նոյնպէս եւ մօր ուրախութիւնն եւ պսակն է ծնունդն, ըստ այնմ թէ՛ մայր որդւովք բերկրեալ: Չի պակասութիւն եւ անարգութիւն է անպտղութիւնն ծառոց, եւ

անիծին եւս ըստ աւետարանական բանիցն, նոյնպէս եւ մօրն՝ ամլութիւնն: Սառայ եւ Աբրահամ ասէին, զի՞նչ լինիցի մեզ, զի կորչիմք անորդի. իսկ ի ծնանիլն զԻսահակ ստացան զմեծ ուրախութիւնս: Ռաքել ասէր զՅակոբ, տուր ինձ որդի, ապա թէ ոչ, մեռանիմ. իսկ ի ծնանիլն զՅօսէփ, ասէ, եբարձ տէր զնախատինս իմ, սիրեսցէ զիս այր իմ, զի ծնայ նմա որդի: Աննա լայր եւ վշտագնեալ կոչէր զինքն, յետոյ ծնանիլն զՍամուէլ՝ ասէ զիրն, ոչ եւս տխրեցան երեսք նորա: Այսպէս եւ այլքն: Այսպէս եւ հարսն Քրիստոսի սուրբ եկեղեցի գոլով յամլութեան, կայր ի մեծ տրտմութեան, զի չեւ եւ սէր ընծայել զաւակ փեսային իւրոյ Յիսուսեւ ոչ ունէր զտօնելի սուրբս որով ուրախանայցէր մինչեւ ի սուրբն Ստեփաննոս: Ահա այսօր բացաւ յարգանդն ամլութեան եւ ծնաւ որդին անդրանիկ սուրբն Ստեփաննոս, որ լաւ է քան զԻսահակ եւ քան զայլսն: Ըստ Նարեկացւոյն՝ Անդրանիկ որդին փրկագործ կրից երկրորդին ադամայ: Առ յոր եւ Եսայի գոչէ, ուրախ լեր ամուլ որ ոչ ծնանէիր. վասն որոյ այսօր ուրախացեալ ասէ, սիրեսցէ զիս փեսայն իմ Յիսուս, զի ծնայ նմա որդի, եւ բարձաւ նախատինք ամլութեան իմոյ: Ըստ շարականին, ցնծայ այսօր եկեղեցի Աստուծոյ զքո վայելչապէս տօն է: Քանզի որպէս լուսաւորք երկնից, պտուղք ծառոց, ծաղիկք պարտիզաց, զաւակք ծնողաց պսակք են եւ ուրախութիւնք, նոյնպէս եւ եկեղեցւոյ սուրբքն: Եւ որպէս ի ծնանիլն աննայի զսամուէլ ասէ, ամուլն ծնաւ յոթ, եւ բազմածինն նուագեցաւ: Զի զկնի նորա եւ զայլս ծնաւ, նոյնպէս եւ ի ծնանիլն սորին, եւ այլք սուրբք ծնանիլով՝ եկեղեցւոյն բազմացան եւ սատանային նուագեցաւ, վասն որոյ ասէ, բանսարկուն քեւ վիրաւորեցաւ:

Դարձեալ որպէս թեպէտ ամենայն պտուղք են գովելիք եւ ամենայն ծաղիկք հոտով, սակայն վաղահասն եւ նախախայծն է յոյժ գովելի եւ քաղցր, վասն որոյ թագաւորաց ընծային: Այսպէս եւ մօր ամենայն զաւակք են սիրելիք եւ քաղցր, սակայն անրանիկն է առաւել, որ բանայ զարգանդն ամլութեան: Նոյնպէս եւ եկեղեցւոյ ամենայն սուրբք են թեպէտ սիրելիք եւ պարծանք, սակայն սուրբն Ստեփաննոս է յոյժ քաղցր եւ սիրելի, քան զամենեսեան, զի եղեւ անդրանիկ եւ առաջին, վասն որոյ ընծայեցաւ երկնաւոր թագաւորին Յիսուսի ըստ այնմ, մտիր ի վերնատունն խորհրդոյ, եւ թէ գոհութիւն երեք տրեւնին, որ ընկալաւ զվկայս իւր: Այլեւ մեծ պսակ եւ ուրախութիւն եղեւ հրեշտակական դասուց, սուրբն Ստեփաննոս: Քանզի հրեշտակք ի մեջ մեծի տրտմութեան կային ի յանկանիլն մարդոյս եւ յանառակիլն, կրկին վրդովեցան եւ խռովեցան ի տնօրէնութեանն եւ ի խաչիլն վասն նոյնոյ անառակին եւ սիրով ընդունիլն զնա, որպէս յայտ է ի յառակն աւետարանին: Այսօր սուրբն Ստեփաննոս եբարց զառաջին տրտմութիւնն նախաշաւիղ եւ կարապետ լինելով դարձման անառակի բնութեանս վերստին ի տունն հայրենի, ըստ շարականին թէ՛ հայրենի աւանդութեանն եղեր ժառանգորդ, եւ այլոց եղեր նախաշաւիղ: Նոյնպէս եւ եբարձ զվրդովմունսն զորս ունէին ի խաչիլն Քրիստոսի վասն անառակին ասելով, որդիդ քո այդ անառակ որ եկիր զկեանս քո ընդ պոռնիկս, զեէր դմա զեզն պարարտ եւ սիրով ընկալար զդա: Քանզի ահա սուրբն Ստեփաննոս հիացոյց այսօր զբոլոր պետութիւնս երկնից նորահրաշ հանդիսի նահատակութեանն, որ փոյթ ընդ փոյթ այնպէս արիութեամբ ջատագովեաց զՔրիստոս եւ վասն նորա յօժարութեամբ է հեղ զարիւն իւր վճարելով զպարտս արեանն Քրիստոսի, մինչ զսէր եղեալ եւ ոչ ոք էր արարեալ: Վասն որոյ եւ Քրիստոս զերկինս բացեալ եւ ելեալ յոտին ցուցանէր հրեշտակաց ասելով թէ՛ տեսեք թէ որպէս արդիւնաւորեցաւ արիւն իմ, եւ ոչ հեղաւ իզուր վասն մարդոց, եւ ոչ ընդ վայր սիրեցի զմարդն այնքան սիրով, եւ փորձ առի զմարմնոյն թէ որքան դժուար է հեղուլ զարիւնն: Տեսեք որ ոչ իզուր սիրեցի զմարդն, որ վասն անուան իմոյ յօժարութեամբն նա հեղու զարիւնն, զոր դուք ոչ կարէք: Տեսեք զծառայն իմ եւ զնախահայրն պտուղ խաչին իմոյ, որ ի մարմնի քան զձեզ պայծառ փայլի, վասն որոյ արժանի է պսակաց: Ուստի եւ նոքա սկսան ուրախ լինիլ ըստ շարականին. այսօր դասք հրեշտակաց....:

Այլեւ եղեւ սուրբն Ստեփաննոս մեծ ուրախութիւն, պարծանք եւ պսակ ադամայ եւ բոլոր ծննդոցս նորա: Քանզի ադամ ոչ միայն ինքն զրկեցաւ ի յերկնային վայելչութենէն, այլեւ փակեաց զերկինս ընդդէմ ինքեան եւ ծննդոց իւրոց, զոր սերոբէք պահէին զգուշութեամբ, ուստի ինքն էջ ի դժոխս ըստ ինքեան քարշելով եւ զծնունդս իւր: Եւ ոչ ոք էր որ զդուռն երկնից բանայր եւ մտանէր ի նա ի ծննդոց նորա: Ահա այսօր սուրբն Ստեփաննոս մեծաւ զուարճալի բարբառով աւետիս գոչեաց ադամայ եւ բոլոր ծննդոց նորա թէ՛ ահա տեսանեմ զերկինս բացեալ առ յոր ինքն եմուտ եւ զամենեսեան ի յայն հրաւիրեաց ասելով, եկայք զկնի իմ, զի ընկալաւ մահ ի յաղթութիւն եւ քաջալերեսցուք, զի ես յաղթեցի մահու, յերկինս գնացի եւ ձեզ ճանապարհ հորդեցի: Որպէս ասէ, բանայր զերկինս, զոր փակեաց ադամն եւ հայրենի վիճակին եղեւ ժառանգորդ եւ այլոց եւս ճանապարհ եւ նախաշաւիղ եղեւ, վասն որոյ եւ շարականն ասէ, նախաստեղծն պայծառացաւ եւ բանսարկուն վիրաւորեցաւ: Քանզի եւ ադամ ասաց այսօր, թէ՛ ստացայ որդի Աստուծով: Ուստի եւ բոլոր դասք հաւատացելոց եւ մանկունք նորոյս սիօնի ծայնակցեալք ընդ հրեշտակաց եւ ընդ մարդկան տօնեմք այսօր մեծաւ ուրախութեամբ զտօն սրբոյն Ստեփաննոսի ի փառս պսակողին իւրոյ Յիսուսի: Քանզի այս երանելիս բոլորից եղեւ ուրախութիւն եւ պսակ որպէս ասացաք, որպէս եւ պսակ կոչի: Քանզի երեկ տօնեցաք զՂաւիթ, որ սպան զմարմնաւորն Գողիաթ զնախատիչն հնոյն քարոզի: Այսօր տօնեմք զսուրբն Ստեփաննոս որ սպան զանմարմին գողիաթ զնախատիչն եւ զթշնամին բոլորից բնութեանս մարդոյս: Քանզի ասէ զիրն թէ՛ Գողիաթ էր այր հսկա եւ զօրաւոր եւ զոչէր յամենայն օր առ իսրայել թէ՛ ընդէր կորուսանիք զզօրսդ ձեր, տուք ինձ այր մի, ես եւ նա միայն մարտիցուք, ով յաղթեսցէ, նմա լիցի յաղթութիւնն: Իսկ իսրայել ի մեծ յերկիւղ եւ ի տարակուսի կայր, զի ոչ ոք իշխէր մատնիլ ընդ Գողիաթայ ի ճակատ: Եւ ասէին զմիմիանս թէ՛ տեսանէք զայն այլազգին որ ելանէ ի նախատել զիսրայել եւ զբանակս Աստուծոյ: Եթէ գտանիցի այր, որ սպանցէ զնա, մեծացուցէ զնա արքայ յոյժ եւ փեսայացուցէ զնա ինքեան, եւ արասցէ զնա անուանի: Յայնժամ յառաջ մատուցեալ մանուկն Ղաւիթ ասաց, ով իցէ այլազգին այն որ իշխեսցէ նախատել զբանակս Աստուծոյ եղիցի իբրեւ զշուն մի, որ միով քարիւ էհար զճակատ նորին, եւ սրով նորին էհատ զգլուխն եւ եղեւ մեծ, անուանի: Այսպէս եւ անմարմինն Գողիաթ յոյժ հսկայացեալ եւ զօրացեալ էր ի վերայ բնութեանս մարդոյ եւ հանապազ նախատէր զպատկերն Աստուծոյ, եւ խրոխտանօք պարծէր ասելով ընդէ՞ր ամենեքեան կորնչիք ի դժոխս, տուք ինձ այր մի: Եւ ոչ ոք իշխէր, այլ ամենեքեան երկնչէին եւ ասէին, եթէ գտցի ոք որ յաղթիցէ նմա, եւ այլն: Ապա